PRZEGLĄD PRASY ZAGRANICZNEJ

CODZIENNY BIULETYN WYDZIAŁU PRASOWEGO

MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH

Rok VII Warszawa, sobota 23 kwietnia 1932 r. Nr. 93

ADRES REDAKCJI: Plac Marsz. Piłsudskiego 9, tel. M.S.Z., wewn. Nr. 53

SPRAWY POLSKIE

POLSKA A GDAŃSK.

Prasa gdańska z 22.IV zamieszcza streszczenie artykułu „Il Regime Fascinata", wychodzącego w Cremona; pismo włoskie występuje w obronie wysokiego komisarza hr. Grawiny przeciw atakom na niego ze strony prasy polskiej.

Ponadto prasa gdańska przytacza głosy pism sowieckich, donoszących o tem, że Sowiety uważają za konieczne utrzymanie obecnego statutu Gdańska i będą obstawały przy tym punkcie widzenia na terenie swej polityki międzynarodowej.

Deutsche Allg. Ztg. 23.IV w koresp. z Gdańska pisze o wysłaniu noty przez senat gdański do rządu polskiego z powodu kampanji prasy polskiej przeciwko Gdańskowi za tolerowanie przez senat oddziałów hitlerowskich.

Frankfurter Ztg. 22.IV w koresp. z Gdańska pisze, że biuro prasowe senatu gdańskiego ogłasza zaprzeczenie, jakoby do Gdańska przenieśli hitlerowcy swoją centralę, o czem podawała wiadomość prasa polska, a szczególnie „Dziennik Bydgoski". Komunikat gdański podnosi, że w tych doniesieniach prasy polskiej niema ani słowa prawdy.

Prawda 21.IV w koresp. z Berlina twierdzi, że „nowe polskie plany wojenne" w stosunku do w. m. Gdańska wywołały alarmy w niemieckich kołach politycznych. Rząd polski ma jakoby zwrócić się w najbliższym czasie do Ligi Narodów z wnioskiem, którego urzeczywistnienie oznaczałoby całkowite przekazanie Polsce suwerenności nad Gdańskiem. Wniosek polski, według informacyj „Prawdy", ma żądać zniesienia urzędu komisarza Ligi Narodów w Gdańsku, coby usunęło całkowicie kontrolę międzynarodową.

POLSKA A NIEMCY.

Deutsche Allg. Ztg. 23.IV w koresp. z Grudziądza pisze, że aresztowany we wrześniu z. r. na stacji w Gardei na bezprawne przebywanie na terenie polskim urzędnik niemieckiej policji kryminalnej Koppenatsch został skazany na 8 lat domu poprawy za szpiegostwo. Dziennik podnosi, że wspomniany urzędnik został nieprawnie aresztowany, gdyż wykonywał on służbę na tem stanowisku od 1919 r. zgodnie z układami polsko - niemieckiemi. Dziennik zaznacza, że rząd niemiecki powinien spełnić swój obowiązek i poczynić kroki dyplomatyczne przeciwko temu „tendencyjnemu wyrokowi".

SYTUACJA POLITYCZNA W POLSCE.

Pisma sowieckie 21.IV w koresp. ag. „Tass" z Warszawy p. n.: „Marszałek Piłsudski odwiedza rodaków w Besarabji" zanaczają, że prasa polska bardzo skąpo oświetla pobyt Marszałka w Rumunji. Powołując się na doniesienie „Kurjera Poranego", pisma sowieckie twierdzą, że przedmiotem konferencji marsz. Piłsudskiego z rumuńskimi mężami stanu było zagadnienie utworzenia bloku państw od morza Bałtyckiego do Czarnego. Prasa sowiecka podkreśla szczególnie ten ustęp doniesienia „Kurjera Polskiego", w którym jest mowa o tem, że wskutek niebezpieczeństwa wojny na Dalekim Wschodzie utworzenie wymienionego bloku jest znacznie ułatwione.

Ag. Conti z 22.IV w depeszy w Warszawy donosi o przyjeździe marsz. Piłsudskiego, z czem bezpośrednio łączy możliwość zasadniczych zmian w obecnej wewnętrznej polityce polskiej. Wspominając o konferencji byłych premjerów u Prezydenta Rzeczypospolitej, Ag. Conti przewiduje powrót prof. Bartla na stanowisko premjera.

Deutsche Tageszeitung 22.IV w koresp. z Tczewa pisze, że na polskie Pomorze przybył Korfanty i miał pogodzić się z b. przywódcą powstania śląskiego Mielżyńskim. Od pewnego czasu nad morzem bawi gen. Haller. Dziennik dalej nadmienia, że na tych terenach przebywa również znany z plebiscytu śląskiego gen. Le Rond, który jest prezesem rady nadzorczej stoczni gdańskiej. W ten sposób, zaznacza dziennik, znaleźli się na Pomorzu i nad granicą Gdańska przywódcy z okresu walk śląskich.

Deutsche Allg Ztg. 23.IV pisze, że obywatel polski równocześnie z wizą wyjazdu zagranicę otrzymuje broszurę p. t. „Co wiedzieć powinien każdy Polak, udający się zagranicę", w której są wskazówki, jaki punkt widzenia Polak powinien mieć na szereg zagadnień polskiej polityki zagranicznej. Dziennik szczególnie gwałtownie atakuje ten ustęp broszury, który mówi o propagandzie niemieckiej w sprawie Pomorza polskiego, i podnosi, że widocznie Polacy w tej sprawie nie mają czystego sumienia, skoro uważają, że nie można polskim obywatelom pozostawić tej sprawy „do objektywnego zbadania".

Rheinisch - Westfälische Zeitung 19.IV zamieszcza artykuł o trudnościach w polskiem górnictwie węglowem, które odbijają się także silnie na całej gospodarce Polski, a ponadto na budowie linji kolejowej Śląsk - Gdynia. Naogół gospodarstwo polskie uzależnione jest od eksportu węglowego, który ostatnio zmniejszył się. Spadek eksportu odbił się na rentowności linji Śląsk - Gdynia, co pociągnęło za sobą spadek zaufania wśród kapitalistów francuskich, zaangażowanych w finansowaniu budowy tej linji, którzy wzbraniają się dalej finasować tę budowę. Finansowanie jej spada więc całkowicie na barki polskie. Rząd polski, dążąc do podwyżki eksportu węgla, wydał szereg rozporządzeń o państwowej kontroli nad górnictwem węglowem i rozporządzenia te wchodzą obecnie w życie.

ZAGADNIENIA OGÓLNE

STANY ZJEDNOCZONE A. P. A SPRAWA ODSZKODOWAŃ I DŁUGÓW.

Frankfurter Ztg. 22.IV w koresp. z Waszygntonu pisze, że rząd amerykański zwrócił się do 14 państw, którym moratorjum Hoovera odroczyło spłaty długów do 30 czerwca b. r., aby te państwa zawarły odpowiedni układ dla spłaty ratami odroczonych przez ten rok sum. Rząd amerykański proponuje rozłożenie tej spłaty na 10 lat przy 4 proc. rocznego czynszu. Dziennik ze swej strony pisze: „Krok amerykańskiego rządu w sprawie pokrycia odroczonych przez Hoovera rat, nie stanowi niespodzianki, gdyż termin odroczenia upływa dn. 30 czerwca b. r.; krok ten ma prawdopodobnie także służyć jako podkreślenie amerykańskiego stanowiska, iż Stany Zjednoczone nie biorą pod uwagę zupełnego i bezwarunkowego zrzeczenia się długów.

PROJEKT FEDERACJI NADDUNAJSKIEJ.

Deutsche Allg. Ztg. 23.IV w art. wst. omawia wyniki konferencji Izb międzynarodowych w Innsbrucku i podnosi, że konferencja ta posiada dla Niemiec duże znaczenie, ponieważ obejmuje trzy ważne zagadnienia, składające się na t. zw. zagadnienie naddunajskie: gospodarczą konsolidację środkowo - południowej Europy, pomoc dla Austrji i stosunki francusko - niemieckie. W d. c. dziennik pisze o stanowisku niemieckiem do tych spraw, które polega na natychmiastowej pomocy dla państw naddunajskich. Stanowisko Francji, oprócz strony handlowo - politycznej, posiada również stronę finansową: Francja proponuje tym państwom natychmiastową pomoc finansową. Jest to właśnie rzeczą pożałowania godną, że w Innsbrucku nie mówiono właśnie o stronie fransowej planu francuskiego, a to dlatego, iż pomoc finansowa jest możliwa tylko przy gwarancji rządów, czyli wchodzi w ich dziedzinę.

Taka argumentacja jednak, zdaniem dziennika, nie wytrzymuje krytyki, gdyż możnaby ją zastosować również przeciw odbywaniu konferencyj handlowych. Dziennik dowodzi, że Francja umyślnie usuwała w cień sprawy finansowe, ponieważ chce ona przy ich pomocy dojść do osiągnięcia takich gwarancyj, któreby jej pozwoliły wytworzyć pewną nową sytuację polityczną nad Dunajem. Dla zrozumienia sytuacji państw naddunajskich należy — zdaniem dziennika — jeszcze uwzględnić stanowisko Włoch, Anglji i Polski.

Neue Zürcher Ztg. 21.IV w art. wst. omawia trudności, na jakie natrafia plan Tardieu'go bloku państw naddunajskich i zaznacza, że sprawa jest tak poważna oraz tak skomplikowana, iż państwa mogą zbliżyć się do niej tylko wówczas, gdy będą obradowały w możliwie liczniejszem gronie wszystkich zainteresowanych.

KONFERENCJA ROZBROJENIOWA.

Corriere della Sera 19.IV w koresp. z Genewy twierdzi, że na konferencji rozbrojeniowej w powodzi manewrów słownych gubi się rzecz właściwa; zdaniem dziennika, w końcu powinno dojść do wyjaśnienia, że konieczne jest starcie się dwuch prądów wyraźnie przeciwległych: francuskiego i niemieckiego. Żeby doprowadzić konferencję rozbrojeniową do pozytywnego wyniku, Francja winna ustąpić Niemcom, w części żądanych przez nie zbrojeń, Niemcy zaś powinny ze swej strony, również uczynić pewne ustępstwa na rzecz zabezpieczenia Francji.

Corriere della Sera 20.IV podkreśla z zadowoleniem, że Włochy odniosły w Genewie dwa zwycięstwa: 1) uznanie stanowiska Włoch przez Konferencję Pracy co do przedstawicielstwa i 2) zgodność większości krajów ze stanowiskiem Włoch w sprawie rozbrojenia.

Neue Zürcher Ztg. 17.IV, pisze, że ukazała się książka dr. Pawła Webera „Die Verteidigungspflicht der Gliedstaaten des Völkerbundes". Dziennik podnosi, że autor stwarza własną interpretację par. 8 sta-

tutu Ligi Narodów i zajmuje się sprawą, czy danemu państwu przysługuje prawo w pewnych warunkach przeprowadzić jednostronnie całkowite rozbrojenie się. Weber w d. c. omawia prawne położenie Szwajcarji co do gwarancji jej neutralności i zauważa, iż Szwajcarja nie powinna brać udziału w ewent. sankcjach Ligi Narodów. Dziennik sądzi, że Szwajcarja powinnaby jednak zaktualizować gwarancję swej neutralności, zapewnioną jej przez mocarstwa, i w ten sposób mieć zabezpieczenie podwójne.

LITWA A NIEMCY. SPRAWA KŁAJPEDY.

Lietuvos Żinios 21.IV podaje za prasą niemiecką wiadomość o tem, że związek oficerów niemieckich w Królewcu wystosował do rządu Rzeszy żądanie natychmiastowego zastosowania represyj wobec Litwy, a to w związku z rzekomem stałem łamaniem przez rząd litewski konwencji kłajpedzkiej. Ponadto dziennik informuje o złożeniu przez Niemców kłajpedzkich 3000 skarg do magistaratu kłajpedzkiego, z powodu nieprawnego rzekomo udzielenia przez dyrektorjat obywatelstwa Litwinom, przybyłym na czas wyborów z Wielkiej Litwy.

Prasa litewska z 21.IV zamieszcza p. n. „Nowy atak prasy niemieckiej przeciwko Litwie" streszczenie artykułu pisma niemieckiego „Der Angriff", które oświadcza m. innemi, że nowe wybory w kraju kłajpedzkim odbywają się „pod naciskiem litewskich bagnetów", a „nieprawne dyrektorjum" śpiesznie zaopatruje w paszporty krajowe obywateli Litwy. Pozatem pismo niemieckie dopatruje się „jadowitej nienawiści Litwinów" w stosunku do przedstawicieli niemieckich, których wielu już aresztowano, a i innych czeka los podobny. Zdaniem „Angriff'u", nadszedł już czas, by Niemcy „przywróciły złamane prawa". „Protesty nic tu nie pomogą twierdzi pismo — a bezprawna sytuacja w kraju kłajpedzkim w razie potrzeby powinna być naprawiona przy użyciu sił zbrojnych".

W dalszym ciągu pismo żąda wysłania do Kłajpedy niemieckiej floty bałtyckiej oraz wystosowania do Litwy ultimatum. W razie, jeżeli Litwa nie zwolni więzionych Niemców, wojsko i flota niemiecka powinny zająć Kłajpedę i ogłosić plebiscyt, w którego wyniku wyjaśniłoby się, czy kraj kłajpedzki pragnie należeć do Niemiec, czy też do Litwy.

SYTUACJA MNIEJSZOŚCI LITEWSKIEJ W PRUSACH WSCHODNICH.

Naj. Tilż. Keleivis 20.IV (pismo litewskie, wychodzące w Prusach Wsch.) w art. wst. podkreśla wzrost akcj[illegible]litewskiej w Prusach Wsch. Działacze litew[illegible]eni są stale na niekultura[illegible]żby, w rodzaju: [illegible]wiesić" i t.p. Dzienn[illegible]emiecka wisi nad Litwinami p[illegible]miecz Damoklesa, gdyż hitlerowcy wyraźn[illegible] zapowiedzieli, iż w Tylży „popłyną potoki krwi" i „przyjdzie dzień, kiedy wszyscy Litwini w tem mieście wisieć będą na latarniach".

Lietuvos Żinios 20.IV w korsp. z Tylży daje zwięzłą charakterystykę dwuch stronnictw litewskich w Prusach Wsch.: Vydunasa i Maczulaitisa. Koresp. krytykuje nierówne traktowanie tych stronnictw przez nowozałożone w Kownie „T-wo popierania Litwinów zagranicą". Okazuje się, iż towarzystwo to poprzestaje na popieraniu stronnictwa Vydunasa, który—zdaniem koresp.—jest wprawdzie popularny na Wielkiej Litwie, lecz nie cieszy się zaufaniem wśród Litwinów pruskich.

Redakcja „Lietuvos Żinios" zaznacza w komentarzu, iż w związku z powyższym faktem — nie mogła zamieścić rozesłanej przez wyżej wspomniane towarzystwo do wszystkich redakcyj odezwy w sprawie składek na rzecz budowy „Domu Litewskiego w Tylży". Redakcja wyraża zdanie, iż „Towarzystwo popierania Litwinów zagranicą" powinno obecnie zabiegać przynajmniej o to, aby stronnictwa Vydunasa i Maczulaitisa znalazły kontakt, założyły wspólny organ i uzgodniły swą pracę, podobnie, jak to się stało wśród Litwinów wileńskich.

Prasa wschodnio - pruska z 21.IV donosi, że Memellandbund'y w Królewcu i Tylży wystosowały do kanclerza Brüninga wspólny memorjał, w którym ostrzegają przed działalnością Vydunasa, przywódcy jednego z ugrupowań litewskich w Prusach Wsch. Zdaniem Memellandbund'ów, mniejszość litewska w Prusach Wsch. wogóle nie istnieje i nie istniała. Odezwa Vydunasa, wzywająca do zbierania składek na budowę „Domu Litewskiego w Tylży" zawiera szereg fałszów i jest wyzwaniem oraz obelgą dla niemczyzny i władz niemieckich. W konkluzji Memellandbund'y domagają się: 1) aby Vydunas został wezwany do odwołania swoich kłamstw, zawartych w odezwie; jeżeli tego nie uczyni, to należy przeciwko niemu wdrożyć postępowanie sądowe o znieważenie państwa i obrazę narodu niemieckiego i 2) aby oddawna zapowiadane przez władze niemieckie represje wobec Litwy zostały wreszcie zastosowane.

Lietuvos Aidas 18.IV, donosi, iż Pleczkaitis został już zwolniony z więzienia (w Sztumie w Prusach Wsch.); jak wiadomo Pleczkaitis był skazany przed 2 i pół laty za organizowanie zamachu bombowego na pociąg pośpieszny, którym miał wracać Woldemaras z Genewy. Dziennik pisze, iż wg. dyrektora litewskiej policji kryminalnej Pleczkaitis prawdopodobnie osiedli się w Polsce. Stronnicy Pleczkaitisa w Wilnie organizują już jakoby nowy komitet emigrantów, który będzie istniał obok komitetu, na czele którego stoi Paplauskas.

RÓŻNE.

The Daily Telegraph 19.IV. Kor. dypl. pisze, iż Turcja poważnie zastanawia się nad kwestją wstąpienia do Ligi Narodów. Być może, iż Moskwa będzie próbowała raz jeszcze odwieść ją od tego zamiaru Z drugiej jednak strony, Włochy i Niemcy odnosiłyby się do tego projektu z sympatją. Kandydatura Turcji miałaby również poparcie Anglji. Wejście Turcji do Ligi Narodów przyczyniłoby się do wzmocnienia politycznej reprezentacji świata muzułmańskiego, coby było wielce korzystne podczas dyskutowania problematów wschodnich. Angora nie poweźmie jednak ostatecznej decyzji, dopóki nie będzie miała pewności, iż uda się jej uzyskać — jeżeli nie stałe — to tak jak Polska — półstałe miejsce w Radzie Ligi.

Druk „Kadra", Warszawa, Długa 50, tel. 11-86-30.

Drukowano na prawach rękopisu.

[illegible] ostre [illegible] bojkotowanie tych stowarzyszeń, [illegible] założone w Kownie „T-wo poparcia Litwinów zagranicą". Okazuje się, iż towarzystwo to [illegible] na popieraniu stronnictwa Voldemarasa, którym [illegible] koresp. — jest wprawdzie popularny na Wielkiej Litwie, lecz nie cieszy się zaufaniem wśród Litwinów pruskich.

Redakcja „Lietuvos Žinios" zaznacza w komentarzu [illegible] w związku z powyższym faktem — nie mogło [illegible] zostanie przez wyżej wspomniane towarzystwo [illegible] wszystkich redakcyj odezwy w sprawie składek na rzecz budowy „Domu Litewskiego w Tylży". Redakcja wyraża zdanie, iż „Towarzystwo poparcia Litwinów zagranicą" powinno obecnie zabiegać [illegible] o to, aby stronnictwa Voldemarasa i Magnusa znalazły kontakt [illegible] swą pracę, [illegible] Litwinów wileńskich.

Prasa wschodnio - pruska z 22./IV. donosi, że Memellandbundy w Królewcu i Tylży wystosowały do kanclerza Brüninga wspólny memoriał, w którym [illegible] przed działalnością Voldemarasa, [illegible] zgrupowań litewskich w Prusach Wsch. [illegible] Memellandbundów, umieszczone [illegible] Prusach Wsch. wogóle nie istnieje i nie [illegible] Voldemarasa, wzywająca do zbierania składek na budowę „Domu Litewskiego w Tylży" zawiera [illegible] jest wyzwaniem oraz obelgą dla [illegible] władz niemieckich. W końcu Memellandbundy domagają się: 1) aby Voldemaras został wezwany do [illegible] swoich kłamstw zawartych w odezwie, [illegible] nie uczyni, to należy przeciwko niemu wdrożyć postępowanie sądowe o znieważenie państwa [illegible] narodu niemieckiego i 2) aby odezwa [illegible] przez władze niemieckie represje wobec [illegible] zostały wreszcie zastosowane.

Lietuvos Aidas 18./IV. donosi, że Plečkaitis został już zwolniony z więzienia [illegible] w Prusach Wsch., jak wiadomo Plečkaitis był skazany przed [illegible] pół laty za organizowanie zamachu [illegible] na granicy pospieszny, którym miał wracać Voldemaras z Genewy. Dziennik dodaje, iż wg. dyrektora [illegible] policji kryminalnej Plečkaitis prawdopodobnie osiedli się w Polsce. [illegible] Plečkaitis w [illegible] organizacja już jakiś nowy komitet [illegible] który będzie istniał obok komitetu, na czele którego stoi Paplauskas.

RÓŻNE

The Daily Telegraph 19./IV. [illegible] powaznie zastanawia się nad [illegible] do Ligi Narodów. Były sekr. [illegible] [illegible] raz jeszcze [illegible] z drugiej jednak strony Włochy i Niemcy [illegible] do tego projektu z sympatią. [illegible] nadałby również poparcie Anglji. Wejście Turcji do Ligi Narodów przyczyniłoby się do wzmocnienia [illegible] reprezentacji [illegible] wiele korzystne [illegible] wschodnich. [illegible] decyzji, [illegible] — jak Polska — pośladłe [illegible] w Radzie Ligi.

Drukowane na prawach rękopisu

tam Ligi Narodów i zaręczające, że żaden z członków państwa przysługuje prawo w pewnych wypadkach przeprowadzić jednostronnie odkładanie rozbrojenia się. Wobec w. d. z. [illegible] prawne położenie Szwajcarji co do gwarancji jej neutralności i zaznacza, iż Szwajcarja nie powinna brać udziału w żadnych [illegible] Ligi Narodów. Dziennik sądzi, że Szwajcarja powinnaby jednak zakwestjonować gwarancję swej neutralności, zapewnioną jej przez mocarstwa, i w ten sposób mieć zabezpieczenie podwójne.

LITWA A NIEMCY SPRAWA KŁAJPEDY

Lietuvos Žinios 21./IV. podając za prasą niemiecką wiadomość o tem, że związek [illegible] niemieckich w Królewcu wystosował do rządu Rzeszy żądanie natychmiastowego zastosowania represyj wobec Litwy, a to w związku z [illegible] sporem [illegible] przez rząd litewski [illegible] Kłajpedzkiego. Pomadto dziennik informuje o złożeniu przez [illegible] kłajpedzkich 3000 skarg do magistratu Kłajpedzkiego, z powodu nieprawnego rzekomo odebrania przez dyrektorjat obywatelstwa Litewskim, przybyłym na czas wyborów z Wielkiej Litwy.

Prasa litewska z 22./IV zamieszcza [illegible] atak prasy niemieckiej przeciwko Litwie [illegible] nie [illegible] pisarz [illegible] którą [illegible] że [illegible] w kraju Kłajpedzkim odbywa się [illegible] a [illegible] w [illegible] Litwy. [illegible] Litwinów [illegible] którzy [illegible] Zdaniem [illegible] że Niemcy [illegible]

[illegible]

W [illegible] do Litwy [illegible] Litwa nie [illegible]

SYTUACJA MNIEJSZOŚCI LITEWSKIEJ W PRUSACH WSCHODNICH

[illegible]